

Jutud esimesest ja teisest Eestist ei ole vaibunud. Töötuse määr Eestis on täna kõrgem kui kunagi varem. Vaidlused haridussüsteemi kujundamise üle killustavad meie vaimueliiti.

Kuidas tagada, et Eestis ei oleks hariduslikku perifeeriat?

Kultuurikomisjon: Kaarle Olav Varkki, Elis Tootsman, Triin Roos, Anna Trine Raudsepp, Ralf Oja, Doris Mark, Kadri Kuusk, Erkki Jaanhold, Alla Kuznetsova (nõunik)

Ekspertid: Aarne Saluveer, Mariann Lugus

Sotsiaalkomisjon: Ebe-Merit Vellamaa, Kady Sild, Anu Salujärv, Carl Robert Pedjasaar, Kadri Lepik, Liis Lensment, Klaudi Kuznetsova, Kätty Kupri, Sven Kõllamets, Helen Saar (nõunik)

Ekspert: Marlies Siht

Maaelukomisjon: Viktoria Vont, Eveli Pettai, Marili Niidumaa, Kaspar Metsar, Lisa Kraak, Gustav Kotkas, Kaarel Kotkas, Katre Kikkas, Sten Kalder, Uku Talmar (nõunik)

Ekspertid: Tarmo Valgepea, Heiki Raudla

EELNÕU

I HETKEOLUKORRA KIRJELDUS ehk kuidas praegu on?

1. Probleem: Lõimumine ühiskonnagruppide vahel on puudulik, sest :

- Esineb liigset lokaliseerumist
- Edasiõppimisvõimalused võõrkeelse kooli lõpetanud noortel on piiratud.

2. Probleem: Eestis on hariduslik perifeeria, sest

- Mitteformaalne haridus ei jõua inimesteni
- Ei soodustata õpilaste arvamuste avaldamist
- Õpetajate defitsiit ja ebakompetentsus maakoolides. Eesti haridusmaastiku arvamused liidrid – näiteks Peeter Kreitzberg, Aarne Saluveer, Mati Salundi - on seda tõdenud.
- Gümnaasiumid ei ole suutelised pakkuma konkurentsivõimelist haridust
- Ei suudeta konkureerida tugevamate gümnaasiumitega. Birute Klaas on oma intervjuus vastanud küsimusele, kas maanoor peab ülikooli pääsemiseks lõpetama linnakooli, eliitkooli. Ta tõdes, et maakoolidest ülikooli pääsemiseks, peab laps olema väga-väga tubli ja motiveeritud.
- Õpilastele loodud töökeskkond ei ole õpiindu soodustav.
- Õpilased on väheteadlikud edasiõppimisvõimalustest. Praegune õppekava ei näe ette karjäärinõustamist.

3. Probleem: infrastruktuuriprobleemid maapiirkonnas pärsivad ligipääsetavust kvaliteetsele haridusele:

- ühistranspordiühendus on paljudes piirkondades ebaefektiivne ja kallis;
- teed on halvas olukorras

II TULEVIKUNÄGEMUS ehk kuidas peaks olema?

Meie nägemus: 20 aasta pärast on tänu riigi poolt rakendatud juhtumipõhisele lähenemisele loodud olukord, kus kõik omavalitsused töötavad märgatavalt efektiivsemalt. Kohalike omavalitsuste koordineeritud juhtimise tulemusena on regionaalne ebavõrdsus kadunud. On tekkinud olukord, kus hariduslikku perifeeriat ei eksisteeri ja kõigile on vastavalt võimetele tagatud soovitud haridus.

Sellises universaalselt disainitud süsteemis ei eksisteeri eraldiseisvaid ühiskonnagruppe. Lõimumine on olnud absoluutne. Enamik noori on tänu ühiskonna laialdasele toetusele muutunud kolmandas sektoris märgatavalt aktiivsemaks.

III EESMÄRGID JA TEGEVUSED ehk kuidas saavutada soovitud tulevikunägemust?

Sotsiaalkomisjon

1. Eesmärk - Mitteformaalse hariduse toetamine ja edendamine. Selleks:

- a. Eesti Rahvusringhääling peaks kajastama ja propageerima omaalgatust ja vabatahtlikku tööd. Tuleks kajastada senisest enam mitteparteiliste noorteorganisatsioonide tööd ja tegevust.
- b. Tuleb korraldada täiendkoolitusi huvijuhtidele, jagama infot erinevate koolide tegevusest. Näiteks korraldada vähemalt kord kuus kõikidele õpilastele infominuteid.
- c. Peab rajama riikliku fondi, mis toetaks erivajadustega inimeste osalemist projektides, mis ei ole otseselt suunatud neile.

2. Eesmärk - Haridusliku perifeeria vähendamiseks:

- a. Oleksid kehtestatud sisseastumiseksamid vastavalt erialadele, millega tagame inimeste potentsiaali vastavuse soovitud haridusele. Ideaalis peaks kehtima kord, kus olenemata majanduslikust ja sotsiaalsest taustast, on võimalus kandideerida soovitud erialale. Riigieksamite ja sisseastumiseksamite osakaalud oleksid võrdsed ja mõlemad kohustuslikud.
- b. Toetame EÜL-i poolt välja töötatud õppetootuste ja stipendiumite süsteemi.
- c. Tuleb tagada ehitusseaduse täitmine ligipääsetavuse tagamise osas. Selleks kehtestame nõudeid rikkuvale asutusele trahvi vähemalt kümne protsendi ulatuses hoone väärtusest. See kehtiks ainult uutele ehitavatele hoonetele, mis pakuvad avalikke teenuseid.
- d. Õhutame kutsekoole end ise reklaamima ehk lisama oma reklaammaterjalidesse info selle kohta, et pärast kutsehariduse saab sealt ka keskhariduse ehk võimaluse kandideerida sooritada riigieksameid ja kandideerida ülikooli.
- e. Haridusministeerium loob veebikeskkonna alternatiivsetest rahastusallikatest, kuhu oleks kokku kogutud kõik võimalik liikuv raha. Soovime tungivalt, et haridusministeerium koguks infot koolide reaalsetest vajadustest. Palgataks nõustajaid, asjatundjad, projektikirjutajaid, kes koostöös koolidega hakkavad projekte vormistama. Kutsub üles riiki ja omavalitsusi perekondade puhul, kus kaheldakse toetuste otstarbekas jagamises, kasutama rohkem kaudseid toetusi ehk teenused ja abi, mille all mõeldakse otsest arвете maksmist.

Kultuurikomisjon

HARIDUSLIK PERIFEERIA

- a. Täiustada perifeerias asuvate gümnaasiumite õpetajaskonda. Selleks tuleb soodustada õpetaja liikuvust läbi riigipoolse transpordi kulude toetuse. See tagaks õpetajate väljundi kompetentsuse.
- b. Õppekeskkonna arendamine tänapäevase tehnoloogia kasutusele võtmisega. Näiteks videoõppe kasutusele võtmisega rikastada nii õpetaja kui õpilase õppeprotsessi, võimaldada õppetööst eemal olevatel õpilastel osaleda tunnitöös e-õppe vahendusel. Selle kasutamisele võtmisega saavad lisamaterjale õppida ka maakoolides õppijad, kes soovivad edasi õppida ülikoolis.
- c. Õppevõimaluste mitmekesistamine. Näiteks õppekava täitmine osalise moodulõppena ja koolivälise tegevuse parendamine huvitegevuse soodustamise kaudu.
- d. Euroopa Liidu rahade efektiivne kasutamine regionaal- ja haridusprojektides.

- e. Maapiirkondadesse teaduskeskuste loomine, et populariseeriuda loodusharusid ja pakkuda koolidele võimalust viia oma tunde läbi keskustes, kasutades selleks kõiki vajalikke vahendeid.
- f. Kutsehariduse positiivse kuvandi loomine ja levitamine ühiskonnas tutvustades kutsekoole, programme, edasiõppimisvõimalusi ja tuues esile edukaid kutsekoolide õpilasi.

MULTIKULTUURNE EESTI

- a. Riigisisene struktureeritud õpilasvahetus erikeelsete koolide vahel. Näiteks võimaldada vene koolis õppivatel isikutel täendada end teatud perioodi vältel eesti keelses koolis ja vastupidi.
- b. Mitteformaalse õppe ja lõimumist soodustavate noorteprojektide suurem rahaline toetamine.
- c. Piirkondadesse, kus on palju eesti keelt mittekõnelevaid või halva keeletasemega inimesi, luua keele- ja kultuurikojad, kus õpetatakse eesti keelt ja kultuuri nii kooliealistele kui ka täiskasvanutele

Maaelukomisjon**LIGIPÄÄSETAVUS**

- a. Soodustused teehooldusele maapiirkonnas (nt odava kütuse võimaldamine teehooldusmasinatele).
- b. Riik panustab rohkem maapiirkondade infrastruktuuride arenduses.
- c. Riik panustab ühtsema ja võrdsema ühistranspordisüsteemi ellu viimisesse.
- d. Ühtsemate ühistranspordi piletihindade tagamiseks suunab riik rohkem raha üleüldse võrdsema hinna jaoks ning toetab kohalikes omavalitsustes ühistranspordi teenuste pakkujaid

HARIDUS

- a. Keskkaridust pakkuvad koolid jagunevad akadeemilist, üld ja rakenduslikku haridust pakkuvateks koolideks.
- b. Kvalifitseeritud õpetajate mobiilsuse toetamine rahaliselt.
- c. Mitteformaalse hariduse elementide lisamine õppekavasse (näiteks meeskonnatöö, kommunikatsioon, eesmärkide seadmine)

TÖÖKOHAD

- a. Põllumajanduse arengu toetamine läbi ettevõtluse arendamise.
- b. Noorte informeerime ja motiveerimine põllumajandusega tegelemiseks.
- c. Riigipoolne maaturismi toetamine läbi: a) suuremate investeeringute b) praeguste tegijate tunnustamise
- d. Võimaldada riigimaad kasutada siseturismiks, väiketalu tegevuseks, põllumajanduseks.
- e. Mitteformaalse hariduse lisamine õppekavasse.

KODANIKUÜHISKOND

- a. Kohalike inimeste kaasamine otsustusprotsessidesse.
- b. Suuremad riigipoolsed toetused kodanikualgatustele maapiirkondades.